

„Podpora exportu musí být předvídatelná,“

říká v rozhovoru pro All For Power Jana Ševčíková, místopředsedkyně Komise pro exportní financování České bankovní asociace. „V zahraničí jsou instituce na podporu exportu předvídatelnější. Rozhodnutí a podmínky podpory získá exportér a jeho banka v jasně daných termínech. To u nás nyní neplatí,“ dodává.

Jana Ševčíková

Vystudovala mezinárodní právo na Australské národní univerzitě v Canbeře, právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze a finance na Vysoké škole ekonomické v Praze. Od roku 1998 se věnuje financování exportu se státní podporou, nejdříve v Investiční a poštovní bance, posledních téměř pět let v ČSOB. V letech 2000 až 2003 byla ředitelkou CzechTrade v Chicagu.

Exportní financování může být rozhodující pro získání zakázky...

Ano. Do výběrových řízení předkládají čeští exportéři nejen technické řešení zadání ale i finanční řešení. Kdo přinese zajímavější peníze (levnější, delší, lepší strukturu), tak často vyhraje i před trochu lepším technickým řešením. Z toho tedy vyplývá, že si stát musí říci, zda podporovat chce či ne. Snižování pojistného krytí EGAP je polovičaté řešení, které může de facto export omezit.

Dělají to zahraniční pojišťovny?

Ne. Buď dané teritorium pojišťují, nebo nepojišťují. Individuální řešení jsou možná, ale většinou se naopak řeší ztraktivnější konkrétního teritoria či odvětví skrze navýšení pojistného krytí, např. na 99 či 100% tak.

A nepřináší to pak tolik zmiňovaný "morální hazard", když bude mít banka 100% pojištění?

Ne. A pakliže to v některé bance znamená, že 100% pojištěné úvěry nespravuje, jak má, je to velký problém, který bude řešit regulátor, tedy ČNB. Banky musí monitorovat a spravovat všechny úvěry. Pakliže bude nějaký úvěr vykazovat potenciální problém, musíme se mu věnovat ještě více. Nemůžeme spoléhat na zaslání "hrozby pojistné události" na EGAP s tím, že pojistka vše nahradí. Banky musí počítat s tím, že když se o pojištěné úvěry nebudou starat dle pojistných smluv a všeobecných pojistných podmínek, může se stát, že o pojistné plnění či jeho část přijdou.

Čím se ovlivněna riziková váha úvěrů, kterou stanovuje ČNB?

To je velké a poměrně složité téma. Jedná-li se o pojištěné úvěry EGAP, je třeba ČNB prokázat, že daná banka nastavila zajištění tak, jak stanovují předpisy. Hodnoceny jsou realizovaná pojistná plnění, předvídatelnost řešení pojistných plnění EGAP atd. Pakliže EGAP pojistí úvěr na úrovni 95%, pak se kapitálová přiměřenost blíží nule a díky tomu je riziková váha velmi nízká. Takový úvěr je do zahraničí poskytován i při velmi dlouhých

splatnostech za velmi nízké marže, nyní maximálně cca 3% na EUR úvěry, a tím je právě export významně podpořen. Odběratel získává levné peníze na nákup českého zboží a služeb. Ale banka musí zabezpečit, aby struktura financování byla správná a riziko nesplacení úvěru bylo minimální.

A co nepojištěná část úvěrů? Exportéři prý část nepojištěné části úvěrů zajišťují...

Ano. To je pravda. Exportéři zajišťují u některých úvěrů část nepojištěné části úvěru někdy smluvním ujednáním, některé banky požadují bi-anco směny. Nicméně je třeba si uvědomit, že takový požadavek naráží na "kapacitu" podrozvahy exportérů, ve které musí takové závazky vykazovat. Jednoduše řečeno, bude-li po exportérech požadována větší míra takových závazků, možná už nebudou moci žádný podpořený export realizovat, neboť by překročily sumu závazků, které jim jejich audit ještě schválí.

Na konferencích byla v poslední době zmínka o tzv. „dorovnávání úrokových rozdílů“. O co se jedná?

Jedná se o systém, ve kterém mohou komerční banky podpořit vývoz českých exportérů nabídkou financování s atraktivní fixní úrokovou sazbou na úrovni minimálních dovolených (tzv. CIRR sazby vyhlášené každý měsíc v OECD v Paříži), a to na celou dobu čerpání i splácení úvěru při kompletním zajištění úrokového rizika. Aktuálně může CIRR sazby nabízet jen ČEB. V roce 2009 byl systém IMU přidán do zákona č. 58/1995 Sb., v roce 2013 proběhla další novelizace zákona. Stále ale není systém IMU funkční. Financování exportu komerčními bankami je možné jen za pohyblivé úrokové sazby nebo fixní sazby stanovené jen pro období splácení úvěrů. Ale takové fixní sazby jsou vyšší než CIRR sazby.

Je konkurenční výhodou, pakliže exportér nabídne svému odběrateli fixní úrok a odběratel tak není zatěžován úrokovým rizikem u úvěrů často přesahujících deset let ve své celkové délce.

Už se nějaký export kvůli nefunkčnímu systému IMU v ČR neuskutečnil?

Ano.

Nabízí se otázka jak konkurovat čínským podpoře exportu...

Složité téma. Čína je ochotna a schopna dát financování na podporu jejich exportu v podstatě v podobě daru. Takové podpoře exportu nejde v komerčních podmínkách konkurovat.

Petr Svoboda, Norbert Tuša,
AF POWER agency a.s.

Jak je na tom aktuálně česká podpora exportu?

V roce 2014 prošla česká podpora exportu jakousi krizí, která navazuje nejen na geopolitickou situaci kolem nás, ale i na proběhlé volby v ČR. Snad se již situace stabilizuje a podpora začne zase fungovat tak, aby přinášela očekávané cíle - tedy více exportu a na to navazující udržení či zvýšení zaměstnanosti, příjem z vybraných daní atd. Reviduje se exportní strategie státu, nově se nastavuje ekonomická diplomacie. Český export se dočká podpory srovnatelné s tou zahraniční.

Čím se zahraniční instituce liší od ČEB a EGAP?

Největší principiální rozdíl je v předvídatelnosti a stabilitě. Stát by měl, skrze akcionáře obou institucí, stanovit, jaký export chce podporovat - jaké země, jaká odvětví, jaké objemy. Jako naprostou klíčovou roli podpory exportu vidím roli EGAP. Bez EGAP to nepůjde.

V zahraničí, stejně tak jako u nás, platí přísná pravidla na podporu exportu, daná na mezinárodní úrovni tzv. Konsensem OECD, který byl transponován do evropské legislativy a v neposlední řadě zákon č. 58/1995 Sb. ČEB i EGAP jsou dále regulovány zákony týkajícími se bank a pojišťoven.

Fungují zahraniční instituce na podporu exportu lépe?

Jsou předvídatelnější. Pravidla jsou daná a pro všechny země OECD stejná. Rozhodnutí a podmínky podpory by měl exportér a jeho banka získat (či nezískat) v jasně daných termínech.

Jsou v zahraničí státní instituce levnější?

Ano i ne. Záleží na konkrétních podmínkách pojištění. Skrze snižování pojistného krytí EGAP, které možná bude levné, se ale může stát exportní financování v zahraničí nekonkurenceschopné. Nižší pojistné krytí znamená horší zajištění poskytnutých peněz pro banku. Tedy cena takových peněz bude asi vyšší než u vyššího pojistného krytí.